

Platform Militaire Historie Ede

Herdenking bevrijding van Ede

Lezing Vluchtoord Ede, Trouwe Dienst Medaille

Boeken belicht

Vlaggenparade Harskamp, Struikelstenen Otterlo

Nieuwe aanwinsten

Reünie Elias Beeckmankazerne, Herdenking Amersfoort

Op de korrel: de Zwaardveger

Nieuwsbrief 61, april 2023

Abonnees: 533

Beste abonnees,

Het Platform ligt weer vol op stoom!

De eerste herdenkingen in de regio alweer achter de rug, onze tentoonstelling over de Eerste Wereldoorlog nog steeds in volle belangstelling, lezing over Spionnen op de Veluwe verzorgd, schoolklassen die zich weer aanmelden, cateringsplannen in volle omvang, gesprek over de voortgang van de barakken als uitbreidingsmogelijkheid, werkzaamheden voor de nieuwe website, filmvoorstelling in het museum, activiteiten voor de veteranen zoals excursies en ontvangsten, enzovoort, enzovoort.

Enige uitbreiding van de benodigde handjes is van harte welkom, zeker rond het verschijnen van deze Nieuwsbrief en het werk aan de website. Kijk eens om U heen: voor deze bijzondere club van vrijwilligers moet het toch niet zo moeilijk zijn om nieuwe mensen te vinden.

Maarten van Hezik

Voorzitter

Herdenking bevrijding van Ede

In maart 1945 komt na het mislukken van operatie Market Garden het front weer in beweging. Het 1e Canadese leger krijgt opdracht om Nederland vanuit Duitsland te bevrijden. Het is de derde keer dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog op de Ginkelse Heide wordt gevochten. Ditmaal zijn het Canadese tanks en Britse infanteristen die tegenover de Duitsers komen staan. De Edese kazernes worden met vlammenwerpers in brand gezet en op 17 april 1945 wordt Ede door de Polar Bears Divisie bevrijd.

Op **zaterdag 15 april om 11.00 uur** willen we met een officiële herdenking bij het Bevrijdingsmonument op de hoek van de [Arnhemseweg–Vossenakker](#) een moment stilstaan bij deze gevechten en de bevrijding van Ede. Burgemeester René Verhulst zal een toespraak houden en een bloemstuk leggen bij het monument dat is opgericht ter nagedachtenis aan de Britse en Canadese bevrijders. U bent van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn. Na afloop van de herdenking kan in De Smederij een kop koffie worden gedronken.

Activiteiten Oorlogs- en Garnizoensmuseum Ede

Van 13.00 tot 17.00 uur is De Smederij open voor publiek. U kunt in het museum de expositie over de Eerste Wereldoorlog en Ede bezoeken en er zijn gebruikte boeken en militairia te koop. Om 13.30 uur vertrekt er ook een battlefieldtour op de fiets, die in het teken zal staan van de Eerste Wereldoorlog en Ede. De fietsexcursie gaat o.a. langs de loopgraven en het voormalige Vluchtoord op de hei.

Tijdsduur: 2 uur. Deelname: 7.50 per persoon. Opgave: info@platformmhe.nl

Lezing Vluchtoord Ede

Na de inval van Duitsland in België, op 4 augustus 1914, komt er meteen een vluchtelingenstroom richting het neutrale Nederland op gang. Op de Edese heide wordt daarom een groot barakkenkamp gebouwd. Het krijgt als naam Vluchtoord Ede en is geheel zelfvoorzienend, heeft een eigen ordedienst en bevat ondermeer een school, ziekenhuis, winkel, werkplaatsen en een kerk. Het beschikt daarnaast over een eigen elektriciteitscentrale voor verlichting in het kamp en de aandrijving van machines in de werkplaatsen.

Tussen 1915 en 1918 worden hier ongeveer 4100 Belgen gehuisvest. In juli 1915 telt het vluchtoord zelfs 5340 bewoners. Op onderstaande foto zien we de kinderen uit de kinderbewaarplaats.

Op **dinsdagavond 18 april** a.s. zal Ingeborg Kriegsman in De Smederij een lezing verzorgen over het Vluchtoord Ede. U bent van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn. De avond begint om 19.30 uur. In verband met de beschikbare zitplaatsen, verzoeken we u vriendelijk een plaats te reserveren via: info@PlatformMHE.nl

Vluchtoord Ede, GPS: [52.04040 5.72270](https://www.google.com/maps/place/52.04040,5.72270)

Trouwe Dienst Medaille

Op 24 februari jl. kreeg veteraan Marco Berends uit handen van Albert van Dijk (VOC Ede) een medaille voor 12 jaar trouwe dienst opgespeld.

Marco was door omstandigheden zijn uitzendmedailles van IFOR en SFOR kwijtgeraakt en had deze opnieuw aangevraagd. Op dat moment wist hij niet dat hij ook nog recht had op de Trouwe Dienst Medaille in Brons.

Militairen kregen in het verleden automatisch de reservistenstatus nadat men als beroeps was afgezwaaid. Marco bleek uiteindelijk meer dan 12 jaar langdurige en trouwe dienst te hebben vervuld en in aanmerking te komen voor deze onderscheiding.

Boeken belicht

In verband met de expositie over de Eerste Wereldoorlog en Ede, die momenteel in De Smederij te bezoeken is, belicht ik drie boeken die daar bij aansluiten en in De Smederij verkrijgbaar zijn.

De hei is groot genoeg

Geschiedenis van het Belgisch Vluchtoord op de heide te Ede 1915-1917

Gerard van Bruggen; uitgegeven in 2015
144 bladzijden, expositieaanbieding: 2 euro

Hoewel het Vluchtoord Ede slechts enkele jaren bestond, is hier geleden en gelachen, hebben mensen hier met elkaar gewerkt, zijn er kinderen geboren, is er getrouwd en zijn er mensen overleden. Over de wasserij, de elektriciteitscentrale, het ziekenhuis, de woonwijken, de kerk en meer is te lezen in dit boek.

Het oude stort ineen, de tijden kenteren

Ede in de jaren van de Grote Oorlog

Jos van Raan; uitgegeven in 2014
88 bladzijden, expositieaanbieding: 2 euro

Het onderwerp hier is Ede in de Eerste Wereldoorlog, een oorlog die een eeuw geleden als de Grote Oorlog werd bestempeld. In Ede kwam het Belgisch Vluchtoord. Deze oorlog had invloed op het dagelijks leven van de inwoners van Ede, met economische en politieke gevolgen in en na die tijd. En de vele extra gelegerde militairen hadden ook invloed op de gemeenschap.

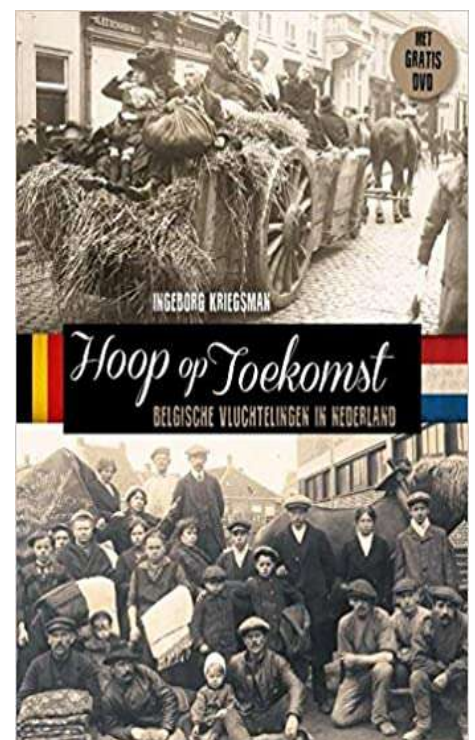
Hoop op toekomst

Belgische vluchtelingen in Nederland

Ingeborg Kriegsman; uitgegeven in 2016
prijs € 18,95

In 1914 moest er in allerijl in Nederland opvang geregeld worden voor de Belgische vluchtelingen. Boek over de vluchtoorden in Ede en andere plaatsen. Meer dan honderdduizend vluchtelingen bleven tot het einde van de oorlog in Nederland. Met dvd.

Wilke Middelhoven

Vlaggenparade Harskamp

Leden van het veteranenontmoetingscentrum VOC Ede nemen op Koningsdag deel aan de buitengewone vlaggenparade in Harskamp. Deze oude militaire traditie is een jaarlijks terugkerend evenement en opent op 27 april de plaatselijke Koningsdag.

In het verleden werd tijdens Koninginnedag op elke kazerne in Nederland de vlag gehesen en de burgerij uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn. In Harskamp wordt deze traditie in ere gehouden. 's Morgens worden de leerlingen van basisscholen De Roedel en De Zaaier opgehaald door muziekvereniging Excelsior, waarna zij zich samen met de burgers uit Harskamp verzamelen op het terrein van de voormalige legerbioscoop van het 'Infanterie Schietkamp' (ISK) aan de [Otterloseweg](#).

Abonnees van deze nieuwsbrief zijn van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn en met onze veteranen mee te lopen.

De vlaggenparade begint om 09.00 uur. Het VOC Ede vertrekt om 8.30 uur vanaf De Smederij richting Harskamp. U kunt op eigen gelegenheid gaan, maar ook hierbij aansluiten. Bij terugkomst in Ede is De Smederij open om samen de dag af te sluiten met koffie en gebak.–

Meer informatie: Albert van Dijk, VOC Ede
a.vandijk@platformmhe.nl

Struikelstenen Otterlo

Op 14 april a.s. worden er in Otterlo op drie adressen negen struikelstenen gelegd ter nagedachtenis aan mensen die daar tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter zijn opgepakt en afgevoerd. In de meeste gevallen kwamen zij in een concentratiekamp terecht om daar te worden vermoord.

Inmiddels liggen er in zo'n dertig landen in Europa bijna 100.000 van zulke struikelstenen. Het is niet de bedoeling dat voorbijgangers er echt over vallen, maar wél dat ze erover 'struikelen met hun hoofd en hart' en er een buiging voor maken om de tekst erop te kunnen lezen.

Het betreft onderstaande personen en adressen:

- Ernst Ludwig Hugo Meijer, bij zijn huisadres Arnhemseweg 90
- Jennij Rosenberg-van Bienen en haar zoon Joseph, op hun onderduikadres Arnhemseweg 4, waar zij werden aangehouden en voor Josephs vrouw Sophie Rosenberg-Hendler die de aanhouding kon ontlopen;
- Alice Erika van Veen-Kahn, haar zoon Edgar en dochter Sandra Joyce, op hun onderduikadres Hoenderloseweg 6, waar zij werden opgepakt en voor haar man Max en zoon Onno die aan de aanhouding wisten te ontsnappen.

Nieuwe aanwinsten

Het Oorlogs- en Garnizoensmuseum heeft weer een aantal mooie aanwinsten mogen ontvangen:

- Boekwerkje **Nederland, België en de mogendheden** uit 1919, over de moeizame relatie tussen Nederland en België direct na WO-1
- Boekwerkje **De Landstormwet voor iedereen** uit ca 1915
- Boekwerkje **Hoe worden de morele eigenschappen in een leger aangekweekt en hoe krijgt men in verband hiermede een goed geoefenden troep?** Uit 1916

- Serie het Rooie, Groene en Oranje boekje. Deze serie verscheen rond 1905 – 1910. Hierin staat erg veel informatie, een soort voorloper van het handboek soldaat. Het Rooie Boekje heeft als titel **Milicien-Infanterist niet te velde**, en is een handleiding voor een militair en voor zijn ouders over allerlei militaire aangelegenheden (zoals dat er maar één keer per week een onderbroek in de was gegeven kan worden...). Het Groene Boekje gaat over de **velddienst en seinen**. Beiden uitgegeven door Pedro Clignett. Het Oranje Boekje sluit hier op aan met **Liederen voor Janmaat en Soldaat**.

- Een blikje met nooddrantsen van het Nederlandse leger
- Een drietal veldzakboekjes van Evert Jan Prinsen uit Ede uit de periode 1905 – 1917. Hierop komen we in een latere nieuwsbrief nog terug!
- Een kraagembleem van het Edese Landweerbataljon 12.
- Een Arbeitskarte van de NSDAP
- Een verzetsarmband (blauw, met de strepen verticaal)

- Twee paardenzadels met zadeltassen en sabel. Eén voor officieren, en één voor manschappen.

Reünie Elias Beekmankazerne

Zaterdagmiddag 4 maart verleende het platform haar medewerking aan een reünie van een groep oud-dienstplichtigen die in Ede haar diensttijd heeft doorlopen bij de Verbindingsdienst op de Elias Beekmankazerne. De negen mannen hadden elkaar zevenendertig jaar geleden voor het laatst gezien en wilden de dag graag in een vertrouwde omgeving afsluiten. De Smederij was daar vanzelfsprekend bij uitstek de geschikte locatie voor.

De heren stonden om half vijf op de stoep en kregen na het nuttigen van een kop koffie met een traditionele roze koek, eerst nog een rondleiding van gids Cor Landman door het Oorlogs- en Garnizoensmuseum. Vrijwilligsters Annemarie Mizée en Cindy Bos (catering) hadden ondertussen het eten besteld en de tafel gereed gemaakt voor de vertrouwde 'Blauwe Hap', bij de gewone burger ook wel bekend als 'Indische rijsttafel'.

Na zoveel jaar was er genoeg om over bij te praten. Met het terugzien van o.a. het stapelbed en de PGU-kast (persoonlijke gevechtssuïtustingkast) in de Mess kwamen de sterke verhalen aan tafel goed los. Het werd al gauw een gezellige boel en na het nuttigen van nog een paar drankjes gingen de heren om 20.00 uur moe maar voldaan naar huis. Zo kwam er een einde aan een geslaagde dag.

Foto: Annemarie Mizée

Verslag herdenking Amersfoort

De lokale omroep Amersfoort Gezien heeft een videoverslag gemaakt van de herdenking bij het monument aan de Appelweg in Amersfoort op 20 maart 2023

https://youtu.be/h6Zp_zFMEAY

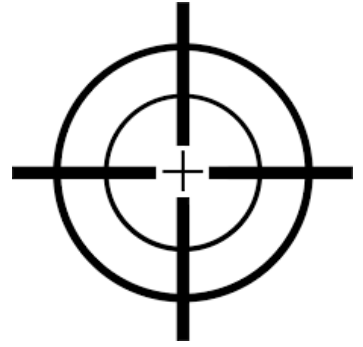

Op de korrel: de Zwaardveger

Een kijkje achter de schermen bij het Platform Militaire Historie Ede.

De vertrekken in het onderkomen van het platform dragen militair-historische benamingen, zoals: Smidse, Beslagloods, Mess en Zwaardveger. Het ambacht zwaardveger stamt uit het begin der tijden en behoort tot de oudste beroepen op aarde. In het scheppingsverhaal plaatst God al een cherubijn met een vlamvend zwaard voor de ingang van het Paradijs. Zwaardvegers zijn vaklieden die zwaarden en andere wapens onderhouden, vervaardigen en verkopen. Aan het eind van de 16de eeuw begint de wapenproductie aan een flinke opmars. De wapensmid wordt verantwoordelijk voor het smeedwerk, de harder voor het harden van het staal en de zwaardveger voor het afwerken en slijpen van de steek- en slagwapens. Het 'vegen' komt van het oppoetsen van de kling. In Ezechiël staat te lezen: 'het is geveegd, opdat het een glinster hebbe'. Met de komst van het vuurwapen spreekt men bij de infanterie ook wel van een gewermaker en bij de cavalerie van een wapensmid. De benaming zwaardveger is echter nog lange tijd in gebruik gebleven, ook op de Edese kazernes.

In het vertrek 'Zwaardveger' was vroeger daadwerkelijk de werkplaats van de zwaardveger te vinden. Anno 2023 is hier het depot van het Oorlogs- en Garnizoensmuseum De Smederij gehuisvest, waar vrijwilliger Ronald van Riet als conservator en beheerder de scepter zwaait. Hij werkt hier met een selecte groep specialisten wekelijks aan het restaureren en conserveren van de museumcollectie. Deze bestaat o.a. uit een grote verzameling, voornamelijk onklaargemaakte, wapens en bodemvondsten uit Ede. In Nederland geldt een algemeen verbod op het bezit van vuurwapens en munitie. Aan het verkrijgen van een wapenvergunning en het opslaan en tentoonstellen van wapens worden door de politie strenge eisen gesteld. Een aantal van de platformvrijwilligers is hier dan ook speciaal voor opgeleid en gemachtigd.

In de kleine geconditioneerde ruimte liggen ook foto's, uniformen, uitrustingsstukken, historische kaarten en o.a. giften van bezoekers opgeslagen. Alles is welkom, zolang het maar aan Ede is gerelateerd. Voor de leek mag de tafel op de foto vol oud ijzer liggen, maar voor deze vrijwilligers zijn het goudstukken die een grote militair-historische waarde voor Ede vertegenwoordigen. Met grote zorgvuldigheid en kennis van zaken worden hier collecties samengesteld en gereedgemaakt om in het museum ten toon te stellen.

Walk 4 Veterans

Tussen 25 juni en 10 september kunt u samen met het platform deelnemen aan het sponsorwandeloctocht Walk 4 Veterans. Bij dit evenement staat gezelligheid voorop en worden deelnemers uitgedaagd om 77 km af te leggen en 77 euro aan sponsorgeld op te halen. Kijk voor meer informatie op: www.actievoorhelden.nl
Opgeven kan bij Ronald van Riet via: r.vanriet@platformmhe.nl

Sponsors

Ede en omgeving worden jaarlijks door vele tienduizenden mensen bezocht. Veel van deze bezoeken zijn gerelateerd aan het militaire verleden van Ede. Het Platform Militaire Historie Ede is binnen de gemeente Ede het aanspreekpunt voor zaken die de militaire historie van Ede betreffen en heeft zich ten doel gesteld om dit bij een breed publiek onder de aandacht te brengen. Uw steun is hierbij van harte welkom.

[Lees meer...](#)

De activiteiten van het platform worden ondersteund door:

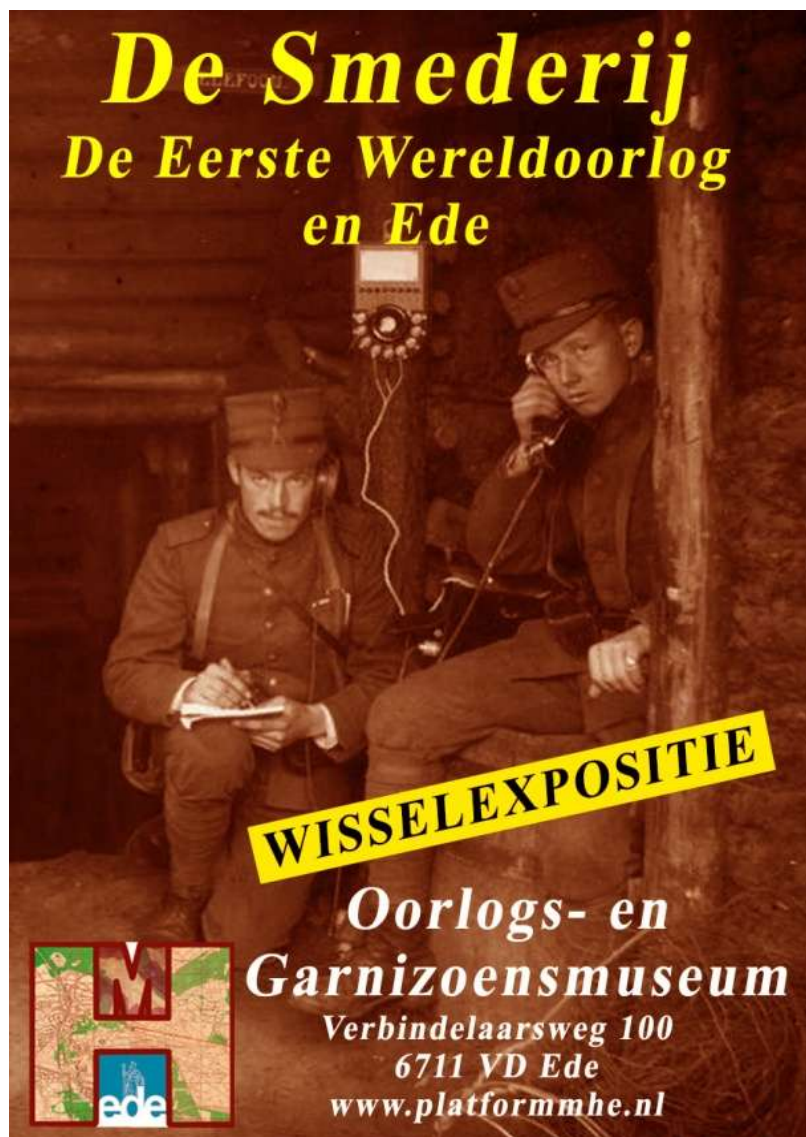
expert team **Monuta**

Agenda april 2023

- 04/04 Bezoek Louise de Colignyschool
  - 04/04 Bezoek Odense huis
  - 12/04 Gastles Veldhuizerschool
  - 12/04 Bezoek nationale veteranenbegraafplaats Loenen (VOC Ede)
  - 12/04 Lezing Duitse krijgsgevangenen bij VOE
  - 15/04 Herdenking bevrijding van Ede
  - 18/04 Lezing Vluchtoord Ede De Smederij
  - 20/04 Kazernewandeling Smaakpark
  - 27/04 Buitengewone vlaggenparade Harskamp (VOC Ede)
- Nu te zien:

De wisselexpositie over de Eerste Wereldoorlog en Ede is gratis te bezoeken op woensdagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur en op elke laatste zaterdag van de maand van 13.00 tot 17.00 uur.

Adres: De Smederij, Verbindelaarsweg 100 in Ede

GPS: [52.034860](#), [5.673670](#)

XON-reportage

René Hazeleger van XON bezocht de opening van onze expositie en maakte er een fraaie reportage van. U kunt het verslag bekijken op YouTube: [Expositie 'De eerste Wereldoorlog in Ede'](#)

Platform Militaire Historie Ede

Contact: info@platformmhe.nl
Website: www.platformmhe.nl
Facebook: www.facebook.com
Instagram: Platf.mil.hist.ede

Oorlogs- en Garnizoensmuseum Ede

Adres: De Smederij, Verbindelaarsweg 100 in Ede
GPS: [52.034860, 5.673670](#)
Contact: info@platformmhe.nl
Openingstijden: woensdagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur
en op elke laatste zaterdag van de maand van 13.00 tot 17.00 uur.

VOC Ede

Edese veteranen, oud-militairen en partners zijn van harte welkom in het ontmoetingscentrum De Smederij. Onder het genot van een hapje en drankje is het een plek voor ontmoeting, gezelligheid en saamhorigheid.

Adres: De Smederij, Verbindelaarsweg 100 in Ede
GPS: [52.034860, 5.673670](#)
Contactpersoon: Albert van Dijk (a.vandijk@platformmhe.nl)
Openingstijden: elke tweede woensdag en elke laatste vrijdag van de maand van 16.00-20.00 uur.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Platform Militaire Historie Ede, onder redactie van Gerard Gijsbertsen en Wouter van den Berg. Deze nieuwsbrief verschijnt alleen wanneer hier aanleiding voor is. De nieuwsbrieven worden toegezonden aan alle bij het PMHE geregistreerde e-mailadressen. Mocht u geen prijs meer stellen op verdere ontvangst dan kunt u met een bericht aan info@platformmhe.nl verzoeken de toezending te stoppen. Mocht u zelf ideeën hebben voor een nieuwsbericht, dan kunt u dit doorgeven aan redactie@platformmhe.nl